

Kinderdagcentra

De Verbinding

www.deverbinding-sintoedenrode.nl

VE-BELEID

Versie 2019-04-05

Voorwoord

In dit Voorschoolse educatie (VE)-beleidsplan staat beschreven op welke wijze De Verbinding binnen de kinderopvang en peuteropvang uitvoering geeft aan de voorschoolse educatie. Aan de voorschoolse educatie ligt een visie ten grondslag. Deze visie en de vertaling hiervan in doelstellingen zijn nader uitgewerkt in dit VE-beleidsplan.

Dit VE-beleidsplan is bestemd voor ouders, medewerkers, stagiaires, beleidsambtenaren, onderwijskrachten en andere belangstellende. Het beleidsplan geeft de gemeente Meierijstad als subsidieverstrekker inzicht in de doelstellingen en activiteiten, welke met behulp van de verstrekte subsidie kunnen worden gerealiseerd. Ouders worden aan de hand van dit VE-beleidsplan geïnformeerd over onze visie en ons VE-aanbod, zodat zij weten wat zij mogen verwachten. In het kader van voorschoolse educatie en doorgaande leerlijnen is het voor het basisonderwijs van belang te weten wat de kinderopvang/ peuteropvang op dit terrein te bieden heeft.

Het VE-beleidsplan is de basis voor het locatie specifieke beleidsplan op locatie. Binnen de peuteropvang wordt op unieke wijze uitvoering gegeven aan het VE-beleidsplan. Het VE-beleidsplan is nooit af. Nieuwe ervaringen en nieuwe inzichten met betrekking tot de ontwikkeling van de kinderen en de begeleiding daarin, zijn voor directie, medewerkers en ouders reden om dit VE-beleidsplan te bekijken en indien nodig aan te passen.

Pedagogisch medewerkers en directie
De Verbinding B.V.

In dit document is door te klikken door middel van hyperlinks, die zien er zo uit: [hyperlink](#). Als deze is aangeklikt zo: [hyperlink](#). Daarnaast wordt er af en toe naar andere documenten verwezen, dat ziet er zo uit: [verwezen document](#).

Inhoud

1: Inleiding	4
Toepassingsgebied.....	4
Toeleiding	4
Groepssamenstelling	4
Mentor.....	4
Termen	4
2: Visie op voorschoolse educatie	5
Activiteiten	5
Ontwikkelingsstimulering	6
<i>Taalontwikkeling</i>	6
Taalontwikkelingsstimulering door inzet van de VE-taaltutor.....	6
Kennis en vaardigheden	7
Organisatie van begeleiding	7
Werkwijze begeleiding	7
<i>Rekenen</i>	8
<i>Motoriek</i>	8
<i>Sociaal-emotionele ontwikkeling</i>	8
Professionele kwaliteit	9
3: Volgen van de ontwikkeling	11
Werkwijze	11
<i>Uk & Puk</i>	11
<i>Kijk op ontwikkeling</i>	12
<i>Zicht op kinderen</i>	12
Overdrachtsformulier	13
Overdracht.....	13
Warme overdracht 'plus'	13
Warme overdracht	14
Buitenschoolse opvang	14
<i>Handelingsplan</i>	14
Overleg over de ontwikkeling en uitkomsten kind volgsystemen	14
<i>Consultatiebureau</i>	15
4: Ouderbetrokkenheid	16
Opvoedersband	16
Overdrachtsboekje	16
Klasbord	17
VE-taaltutor	17
Oudercommissie	17
5: Een ontwikkelingsgerichte ruimte	18
6: Overgang naar vroegschoolse educatie	19
Doorgaande leerlijn, samenwerking en onderzoek.....	19
De samenwerking met andere organisaties	19
7: VE-kwaliteit waarborgen	21
VE-coach en VE-taaltutor.....	21
Opleidingsplan	21
Overlegstructuren.....	22
6: Overig	23
Actualiseren VE-beleid.....	23
Geraadpleegde bronnen.....	23

1: Inleiding

Vanuit de overheid en het onderwijsachterstandenbeleid is er subsidie beschikbaar gesteld voor voorschoolse educatie (VE). Het doel hiervan is om kinderen al op jonge leeftijd zodanig te ondersteunen dat zij zonder achterstand op de basisschool kunnen starten. Op basis van landelijke beleidsontwikkelingen en ontwikkelingen in de praktijk wordt jaarlijks een activiteitenplan opgesteld en bijgesteld. De activiteiten betreffen de uitvoering van het VE-beleid op de kinderdagverblijven en peuteropvang groepen en basisscholen in Sint-Oedenrode. Jaarlijks legt De Verbinding B.V. aan de Gemeente Meierijstad verantwoording af over de inzet van de VVE-gelden in relatie tot het vastgestelde activiteitenplan. Monitoring met betrekking tot de resultaten, doelgroep bereik, dekkend aanbod van voorzieningen, etc. maken deel uit van de verantwoording.

Vanuit de Gemeente Meierijstad zijn er enkele regels gesteld aan het bieden van opvang aan VE-kinderen per 1 januari 2019:

- Er wordt alleen nog maar VE aangeboden op de peuteropvang groepen (PO).
- Een VE-kind maakt minimaal 10 uur in de week, verdeeld over minimaal 3 dagen in de week.

Toepassingsgebied

Voorschoolse educatie (VE) wordt aangeboden op de volgende locaties.

Peuteropvang groepen (7):
1. PO Kienehoef
2. PO Dommelrode
3. PO Eerschot
4. PO Odaschool
5. PO Olland
6. PO Boskant
7. PO Springplank

Toeleiding

Binnen De Verbinding wordt er op de peuteropvang zich gericht op de voorschoolse educatie. Door gerichte toeleiding (via het consultatiebureau) komen de doelgroepkinderen bij De Verbinding terecht. Bij het 18 maandenconsult op het consultatiebureau wordt bepaald of een kind een taal- of ontwikkelingsachterstand heeft. Is dit zo, dan komt het in aanmerking voor VE plaats. Het is dan niet nodig dat beide ouders werken. Ook kan het zijn dat het kind bekend is binnen De Verbinding en gaandeweg blijkt dat het kind in aanmerking komt voor VE. Binnen De Verbinding is Lindy Hooijmaijers VE-coach en VE-taaltutor. Mochten pedagogisch medewerkers vragen hebben over een kind dan kunnen zij bij haar terecht. Ook volgt zij nauwgezet de ontwikkeling van de kinderen en ondersteunt de pedagogisch medewerkers.

Groepssamenstelling

De groep waar VE-kinderen deel van uitmaken de peuteropvang groep met 2 jaar en 4 maanden tot 4 jarigen. Op deze groepen geldt het vierogenprincipe en uiteraard de BKR-regeling, zie [algemeen pedagogisch beleidsplan](#) 'het vierogenprincipe' en 'beroepskracht-kindratio (BKR)'.

Mentor

De pedagogisch medewerkers stemmen onderling af wie de mentor is van het VE-kind. Dit is veelal de pedagogisch medewerker die het kind het meeste ziet en het hoogst geschoold is. Deze draagt zorg voor het invullen van de kindvolgsystemen en voert de oudergesprekken.

Termen

Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) houden de maatregelen in die worden ingezet om onderwijsachterstanden te verminderen. De doelgroepkinderen zijn kinderen met een risico op onderwijsachterstand. Binnen de VVE worden de volgende ontwikkelingsdomeinen gestimuleerd: taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling. De *voorschoolse* educatie (VE) is bedoeld voor doelgroepkinderen tussen de tweeënehalf en vier jaar op een voorschoolse voorziening (naast de

vroegschoolse educatie in groep één en twee van de basisschool). Vandaar dat er verder VE wordt gehanteerd en niet VVE.

2: Visie op voorschoolse educatie

De Verbinding heeft als doel bij te dragen aan de ontwikkeling van ieder kind. Soms hebben kinderen hierbij een extra handvat of extra stimulans nodig om tot ontwikkelen te komen, dat zijn voorschoolse kinderen. Om deze kinderen zo optimaal mogelijk te kunnen laten profiteren van het aanbod wordt dit aangepast aan de ontwikkelingsstapen en behoeften van deze kinderen. Deze voorschoolse educatie is dan ook niet meer dan logisch om aan te bieden. De pedagogisch medewerkers streven er naar deze zoveel mogelijk samen met de ouders te doen. Hoe meer de ouders betrokken zijn, hoe meer het aanbod van de VE ook thuis zal leven, hoe meer het kind zal profiteren van het aanbod. Hiermee wordt het overkoepelende doel van VE, namelijk een betere start in het onderwijs gewaarborgd.

Taalachterstand

Veelal zijn de doelgroepkinderen die VE krijgen aangeboden bekend met een taalachterstand. Zij krijgen via het VE programma de mogelijkheid deze taalachterstand zoveel mogelijk in te lopen, zodat ze voldoende toegerust zijn om op groep één van de basisschool kunnen starten. Doordat het VE programma integraal is opgenomen in het programma op de peuteropvang voelen de doelgroepkinderen zich gewoon onderdeel van de groep en gaat het extra leren grotendeels spelenderwijs.

Meertaligheid

Meertaligheid lijkt als het kind een stempel VE krijgt een nadeel te zijn. Echter zijn er ook veel voordelen aan meertalig opvoeden. Zo kunnen kinderen in de regel (Velsink, 2015):

- Beter concentreren. Ze kunnen informatie die niet belangrijk is even 'uit' zetten.
- Abstract denken. Bijvoorbeeld de betekenis los zien van de vorm van het woord. Zoals welke woord is langer: brommer of trein.
- Technisch lezen. Bijvoorbeeld welke letter bij welke klank hoort.
- Taalgevoel ontwikkelen. Gemakkelijk nieuwe talen leren en beter zelf feedback op eigen taaluitingen geven.
- Zich verplaatsen in een andere cultuur. Zij kunnen zich beter identificeren met het land en de taal waar ze vandaan komen.

Dat een kind de taal nog niet beheerst, wil dus niet zeggen dat het kind niet even slim zou zijn als andere kinderen. De pedagogisch medewerkers behandelen deze VE-kinderen met evenveel respect als andere kinderen. Op de groep hanteren de pedagogisch medewerkers de 'één-taal-strategie', dat houdt in dat ze alleen Nederlands tegen het kind praten als voertaal. Indien ouders gemakkelijker Engels praten, dan kan hier uiteraard rekening mee worden gehouden in de overdracht.

Activiteiten

De activiteiten van de VE-kinderen worden in grote groepen, kleine groepen en individueel aangeboden. In de grote groep krijgen de VE-kinderen het reguliere aanbod mee wat de andere kinderen ook krijgen aangeboden.

Bij grote groepen kun je denken aan de reguliere activiteiten zoals buiten spelen, fruit eten en het kringmoment. Echter zet de pedagogisch medewerker geregeld kleine groepen in. Het werken in kleine groepen met maximaal vijf peuters werpt zijn vruchten af (Strik & Schoemaker, 2016). In een kleine groep heeft de pedagogisch medewerker meer aandacht voor het kind en kan het beter zien hoe het kind iets oppakt, hoe het reageert, of ze te snel gaan en of er herhaling nodig is. Kinderen voelen zich veiliger in een kleine groep en durven meer van zichzelf te laten zien. Ook is er meer interactie, doordat de kinderen vaker aan bod komen. Dat komt ten goede op alle ontwikkelingsgebieden.

Individueel kan er worden gewerkt aan de vertrouwensband met het kind. Als bijvoorbeeld de taal achterloopt, is het voor een kind lastig om betekenis te verlenen aan zijn omgeving. Als het kind zich veilig en vertrouwd voelt, dan zal het eerder tot ontwikkeling komen. De pedagogische relatie is hierbij cruciaal. Ook kan de pedagogisch medewerker één op één een goed beeld vormen van het kind en leren anders te kijken naar het kind. Het is belangrijk om hierbij niet te direct te werken, waardoor een kind kan blokkeren, maar juist

spelenderwijs. Al die aandacht kan ook heel spannend zijn als je nog niet de taal machtig bent en nog moet wennen aan nieuwe gebruiken en gewoonten.

Er kan voor worden gekozen om bij een grote groep op te splitsen. Dan blijft de VE-gecertificeerde pedagogisch medewerker bij de kinderen met een VE-indicatie en eventuele andere kinderen om de groep aan te vullen. Dit kunnen taalzwakke kinderen zijn die baat hebben bij het VE-aanbod, maar ook taalsterke kinderen die juist een taalvaardigheid bij de andere peuters activeren. De andere kinderen kunnen dan buiten spelen of in een ander lokaal spelen, waar de pedagogisch medewerker de kinderen begeleidt en observeert in hun spelontwikkeling. En dan andersom.

Lees bij [ontwikkelingsstimulering](#) meer over de visie en de concrete activiteiten hierbij.

Ontwikkelingsstimulering

De VE kinderen krijgen activiteiten aangeboden onder het mom van 'bijzonder en toch gewoon'. De kinderen krijgen door meegenomen te worden in Uk & Puk een aanbod wat de ontwikkeling stimuleert daar waar ze het nodig hebben. Indien een kind op een onderdeel, bijvoorbeeld de taalontwikkeling, opvalt dan steekt de pedagogisch medewerker daar extra op in. Een kind leert door per ongeluk te ontdekken, te kijken naar elkaar en te imiteren, te spelen en te onderzoeken (met de zintuigen). Daarnaast wordt het kind nog expliciet gestimuleerd door de pedagogisch medewerker aan de hand van opgestelde doelen.

Voorop staat de pedagogisch medewerker eerst het VE-kind tijd geeft om te wennen en zichzelf te zijn. De pedagogisch medewerker bouwt aan de pedagogische relatie met het kind en is betrouwbaar. Een VE-kind dient zich net als ieder ander kind eerst veilig te voelen alvorens het zich kan ontwikkelen. Als er sprake is van andere gewoonten, gebruiken en taal is dat nog gevoeliger voor een VE-kind en dient de pedagogisch medewerker daar extra aandacht voor te hebben.

Taalontwikkeling

De taalontwikkeling wordt bijvoorbeeld extra ondersteund, naast het reguliere aanbod (zie [algemeen pedagogisch beleidsplan](#), het kopje taalontwikkeling bij persoonlijke competentie), door het gebruik maken van *steunpraten* (Strik & Schoemaker, 2016). Door het gebruik maken van écht materiaal, bijvoorbeeld een echte banaan als het over een banaan gaat. Het zou eventueel ook een plastic banaan kunnen zijn, maar echt materiaal werkt beter omdat het dan met de zintuigen (voelen, ruiken, zien, horen, proeven) te onderzoeken is en dus meer 'indruk' maakt. Het inzetten van ondersteunende gebaren kan ook helpen en er wordt dus ook ingestoken op het non-verbale. Door een kind bijvoorbeeld eerst de luier te laten zien en dan pas aan de hand mee te nemen. Anders kan het onduidelijk of spannend zijn voor het kind waar hij ineens mee naar toe moet. Door individuele aandacht of kleine groepjes met gedeelde aandacht leert een VE-kind ook extra bij. Gezamenlijk de aandacht richten op iets en dat ook andere kinderen nog bijleren in de taal kan ook fijn zijn om te ervaren voor een VE-kind. Een kind dient een woord minstens zeven keer te horen, alvorens het de betekenis hiervan begrijpt (Duerings & Linden, van der, 2011). Herhaling is dus noodzakelijk. De herhaling van het woord in verschillende contexten, bijvoorbeeld het woord 'water' komt aan bod wanneer de kinderen aan tafel drinken, wanneer het buiten regent en er een plas water ligt, wanneer de kinderen de pop in bad doen en wassen, wanneer de kinderen lezen over een boekje van de zee, wanneer de kinderen het toilet mogen doorspoelen met water en de kraan open mogen zetten om de handen met water te wassen, en ga zo maar door. De pedagogisch medewerker kan op speelse wijze kijken of het kind haar begrijpt. Bijvoorbeeld door te vragen bij een activiteit waar Puk in bad gaat: 'mag ik het water?' De pedagogisch medewerker kan er voor kiezen om gekoppeld aan het thema steeds één woord per dag centraal te stellen waar bij het VE-kind steeds extra op wordt ingestoken. De taalontwikkeling wordt binnen De Verbinding als belangrijk gezien, omdat door de inzet van taal ook de andere ontwikkelingsgebieden gaan groeien. Zonder taal kun je niet aangeven wat je wel/niet fijn vindt (sociaal-emotioneel), kun je niet oefenen met tellen (rekenen) en kun je de opdracht om te rennen niet verstaan (motoriek). Om de taalontwikkeling extra te stimuleren wordt er gebruik gemaakt van een VE-taaltutor, zie [taalontwikkelingsstimulering door inzet van de VE-taaltutor](#).

Taalontwikkelingsstimulering door inzet van de VE-taaltutor

Soms zien we dat een kind moeite heeft met bepaalde voortgang in de ontwikkeling bijvoorbeeld op het gebied van de spraak. Dat kind heeft dan baat bij extra individuele aandacht en begeleiding. Deze zet in eerste instantie de pedagogisch medewerker in en na de periode van gewenning zal de VE-taaltutor worden ingezet. Ieder VE-kind krijgt binnen De Verbinding extra ondersteuning vanuit de VE-taaltutor. Dit wordt uiteraard eerst besproken met de desbetreffende ouder(s)/verzorger(s). Deze geven schriftelijk toestemming voor de inzet

van de VE-taaltutor bij hun kind. Indien de ouders toestemming verlenen gaat de tutorbegeleiding van start. Binnen Kinderopvang De Verbinding is Lindy Hooijmaijers VE-taaltutor. De vaste pedagogisch medewerker introduceert de VE-taaltutor als iemand die ook lief is voor het VE-kind en de andere kinderen en gezellig met ze komt spelen. Deze vorm van taalstimulering en het intercultureel werken is van wezenlijk belang voor de integratie van kinderen en hun ouders.

Kennis en vaardigheden

De VE-taaltutor beschikt over de volgende kennis en vaardigheden:

- Kennis over woordenschat, uitbreiding.
- Gesprekjes kunnen voeren, juiste vragen kunnen stellen (diepgang in aanbrengen).
- Werken met thema's en themahoeken.
- Samenwerken met ouders.
- Kennis van de taalontwikkeling.
- Observeren van de taalontwikkeling.
- Op een speelse wijze vervolgvacaties kunnen aanbieden. Het zijn in de eerste instantie taalactiviteiten die geboden worden. Vervolgvacaties kunnen thema gerichte activiteiten zijn uit de methode Uk & Puk.
- Gestructureerd en georganiseerd kunnen werken (± 10 minuten per dagdeel een gerichte en bewuste taalactiviteit aanbieden, kijken naar het tijdstip, welke kinderen).

Organisatie van begeleiding

Concreet houdt de tutorbegeleiding in dat het desbetreffende VE-kind individueel of in een klein groepje, ongeveer een half uur begeleiding krijgt van de tutor. Wanneer de tutor structureel komt wordt afgesproken met de pm-er en ouders. De tutorbegeleiding is erop gericht kinderen een extra stimulans op het gebied van taal. De tutor zal al spelend met de kinderen bezig zijn. Aan de hand van onderwerpen, die dicht bij de leefwereld van het kind staan, worden de kinderen op een leuke en tegelijk leerzame manier stap voor stap begeleid. De VE-taaltutor werkt doelgericht, stelt een plan op en maakt een evaluatieverslag na afloop van een thema. Zij licht de pedagogisch medewerkers in over de werkwijze met betrekking tot taalstimulatie van dit kind.

De VE-taaltutor wordt in overleg met de ouders/verzorgers ingezet nadat er signalen zijn van onvoldoende voortgang in de spraakontwikkeling. De VE-taaltutor begeleidt het kind aan de hand van een stappenplan. Deze begeleiding kan plaatsvinden binnen de eigen stamgroep of als groeps-overstijgende activiteit buiten de stamgroep.

Werkwijze begeleiding

De VE-taaltutor heeft een expliciete eigen werkwijze. Zij zet taal rijk in, gebruikt taal ruimte, geeft feedback en legt woorden uit:

- *Rijk taal aanbod.* Bij een rijk taal aanbod benoemt de VE-taaltutor in alle situaties de dingen bij hun naam bijv. je vraagt niet aan een kind, wil je mij dat even pakken?. Je vraagt: wil jij dat boek voor mij pakken?. De VE-taaltutor maakt er een gewoonte van om alles wat hij doet te benoemen. Vertel ook wat je een kind ziet doen. Hierdoor krijgt het kind een rijk taal aanbod.
- *Taal ruimte.* De VE-taaltutor geeft het kind de ruimte om zelf te praten, valt regelmatig stil en nodigt het kind uit om wat te zeggen. Hierbij wordt geprobeerd om het kind meer te laten vertellen dan alleen het antwoord op de vraag. Om taal uit te lokken kun je dingen zeggen als: echt waar?, nee toch, zoo. De VE-taaltutor laat zien je luistert door oogcontact, knikken en gebaren. Op deze manier geeft men een kind voldoende taalruimte.
- *Positieve feedback.* De VE-taaltutor reageert positief op wat het kind zegt, herhaalt wat het kind zegt op de goede manier zonder het uitdrukkelijk te verbeteren. Bijvoorbeeld het kind zegt "ikke tuiten spelen", ah jij wilt buiten spelen?. Zo laat je het kind in zijn waarde, en geef je op een goede manier feedback.
- *Woorden uitleggen.* Woorden worden uitgelegd aan het kind door middel van de 'drie uitjes':
 - Uitleggen. Uitleggen is dat je iets vertelt over het woord. Bijvoorbeeld de bal is rond, hij is geel en er zitten sterren op.
 - Uitleiden. Uitleiden betekent dat je gelijk andere woorden gebruikt die als vanzelf horen bij het woord dat je uitlegt. Bijvoorbeeld: we gaan samen opruimen, alle speelgoed doen we

in de bak. Op deze manier leren kinderen de woorden niet los, maar altijd samen met andere woorden. Dat maakt het leren van woorden makkelijker en sneller

- Uit-beelden. Uit beelden bij de overige woorden is vaak moeilijk om voorbeelden te vinden, deze moeten uitgebeeld worden. Deze woorden worden voorgedaan en daarbij vertellen wat je doet. Bijvoorbeeld bij alsjeblieft en dank je wel. Men kan een verhaal uit een boekje vertellen maar men kan ook vertellen en daarbij voorwerpen gebruiken, je beeld dan zo het verhaal uit. Zo kunnen kinderen gestimuleerd worden om het verhaal na te spelen, wat dan ook hun woordenschat weer vergroot.

Rekenen

Het rekenen wordt gestimuleerd door bijvoorbeeld de inzet van liedjes waarbij het tellen voorkomt: “een, twee, drie, vier...” Hiermee raakt een kind spelenderwijs bekend met de telrij. Bij activiteiten kan dit op verschillende manieren worden gestimuleerd. Bijvoorbeeld door in het keukentje eens te vragen hoeveel boodschappen een kindje heeft gedaan, en dan samen de groente en het fruit te gaan tellen. Door dit systematisch van links naar rechts één voor één steeds aan te bieden in verschillende situaties raken de kinderen bekend met dit principe. Bijvoorbeeld kan er ook een toren met blokjes worden geteld, maar ook de stukjes fruit die een kind heeft meegekregen of in hoeveel stukjes een koekje op de grond is gevallen. Verschil in lengte is ook een rekenbegrip, wat is lang en wat is kort? Voorop staat dat het kind de taal al iets meer machtig is, om deze begrippen ook te kunnen begrijpen. Zien dat iets meer of minder is, of groter of kleiner, zwaarder of lichter, etc. horen hier ook bij.

Peuters leren onderscheid te maken in kleuren en leren te matchen hoort ook bij de rekenvoorwaarden. Bijvoorbeeld een plaatje van de klok op een plaatje van de klok leggen en zien dat die anders is dan de andere plaatjes. Bijvoorbeeld alle blauwe snoepjes apart leggen van de andere gekleurde snoepjes. Dit kan ook spelenderwijs door een spelletje “lotto”, afhankelijk van wat een VE-kind al aan kan.

Motoriek

Op grofmotorisch gebied krijgen de kinderen ruimte om zelf te ontdekken tijdens vrij spel buiten. De pedagogisch medewerker kan ze hierin stimuleren om gebruik van te maken. Bijvoorbeeld door samen eens naar een fietsje te lopen en te kijken hoe je er op gaat zitten. Als de pedagogisch medewerker de fiets dan duwt, dan ervaart het kind dat deze naar voren gaat. Als het kind dan zijn voeten op de trappers kan houden, ervaart het dat die beweging nodig is om te fietsen. Zo kan spelenderwijs stap voor stap de wereld worden uitgelegd aan kinderen. Grofmotorisch bewegen kan ook sfeer brengen in de groep, bijvoorbeeld door gezamenlijk te dansen en plezier te maken daarbij.

Op fijnmotorisch gebied krijgen de kinderen ook ruimte om zelf te ontdekken, door bijvoorbeeld zelf te kleuren en te kleien, maar ook door gericht te knutselen. Opdrachten zoals ‘maak de neus rood’, integreert taal, maar ook de fijne oog-handcoördinatie, een potloodgreep en het hanteren van het vel papier. Dat allemaal naast het bewegen vanuit de schouder of pols. Wat voor de reguliere kinderen gewoon kleuren is, kan voor een ander kind dus veel meer handelingen omvatten dan alleen kleuren. De pedagogisch medewerker is zich hier van bewust en gaat stap voor stap aan de slag met het kind.

De pedagogisch medewerker observeert op motorisch gebied goed waar een kind staat, wat het al kan en waar nog groeimogelijkheden liggen. Bijvoorbeeld of het kind een voorkeurshand (links of rechts) heeft.

Een ander thema wat ook valt onder motoriek is het zindelijk worden. Dat hangt samen met de zintuigen en het fysiek voelen dat je moet plassen of poepen. Hierbij wordt ook bij VE-kinderen het beloningssysteem met de vissenkomp ingezet en het lezen van boekjes over dit thema. Er is hier echter wel iets meer aandacht voor persoonlijke begeleiding bij de toiletgang en het aandacht besteden van de stappen van de toiletgang. Bijvoorbeeld eerst de broek omlaag, dan de onderbroek en dan pas gaan zitten op het toilet. En hoe was je je handen? Eerst op het krukje stappen, dan de kraan open, dan zeep op de handen, etc.

Sociaal-emotionele ontwikkeling

Op de groep leren de VE-kinderen hun sociale vaardigheden toe te passen. De wereld is groter dan het gezin thuis en biedt bij uitstek de kans om te oefenen in deze vaardigheden.

Spel

In spel leren de kinderen veelal sociale interacties. Peuters leren afwisselend samen en alleen met het zelfde speelgoed te spelen. Bijvoorbeeld een jongen speelt met de garage met auto's en een andere jongen doet daar even aan mee en gaat dan weer op in zijn eigen spel met auto's. Het spel ontstaat in reactie en wisselwerking op elkaar. Ze voegen iets toe, helpen elkaar, en wisselen beurten (coöperatief spel). De spelontwikkeling kan echter nog priller zijn, bijvoorbeeld nog het ontdekken van de materialen en wat je er mee kunt doen. De pedagogisch medewerkers signaleert de spelontwikkeling en haakt hier op in. Zij biedt materialen aan passend bij het niveau en gaat hierin steeds een stapje verder. Er kan ook sprake zijn van een VE-kind wat alleen kijkt, zonder er zelf aan mee te doen (toekijkend spel). De pedagogisch medewerker weet dat kinderen daar ook van leren en geeft het VE-kind de tijd en ruimte om te wennen, maar stimuleert het ook tot spelen naast andere kinderen met hetzelfde materiaal (parallel spel) en uitwisselen en lenen van speelgoed (associatief spel). Door fantasiespel en rollenspel te begeleiden, bijvoorbeeld met de inzet van verkleedkleden, zal het kind meer sociaal inzicht krijgen. De pedagogisch medewerker kan bijvoorbeeld een 'gevaarlijke tijger' of een 'lief konijntje' spelen. Een VE-kind reageert daar weer op zijn beurt op, bijvoorbeeld door het konijntje te aaien en de tijger met een speelkameraadje 'leeuw' te voorzien. Ook zijn rollenspellen zoals 'vader-moeder-kind' ook leerzame momenten. De spannende dingen in de wereld om een VE-kind heen worden zo meer behapbaar, bijvoorbeeld wanneer het kind naar een dokter moet. Door dit uit te spelen heeft het VE-kind een beeld bij deze ervaring en kan het hierdoor minder zenuwachtig zijn.

Zelfbesef

Voor VE-kinderen staat de ontwikkeling van een eigen 'ik' voorop. Hun eigen plekje in de groep leren kennen in interactie met anderen. Kinderen maken wanneer ze drie of vier jaar zijn onderscheid tussen huidskleuren en beginnen ze te begrijpen wat dat betekent (Feldman, 2009). Dat kan voor VE-kinderen als ze van een andere afkomst zijn ook een rol gaan spelen. Daar is de pedagogisch medewerker zich bewust van. De pedagogisch medewerker haakt in door op initiatieven van het kind te bevestigen. De pedagogisch medewerker geeft woorden aan wat het VE-kind denkt, voelt of wilt. Het samen kijken in de spiegel en kijken wie er staat kan ook een voorbeeld hiervan zijn.

Emoties

De emoties van het kind mogen er zijn. Het kan bijvoorbeeld best frustrerend zijn indien een kind de taal nog niet machtig is, maar wel de behoefte voelt om zich te uiten. De pedagogisch medewerker is sensitief en responsief naar een VE-kind (net als naar alle andere kinderen) en benoemt de emoties van een kind. Zo legt de pedagogisch medewerker bijvoorbeeld uit dat een kind huilt als het is gevallen. De pedagogisch medewerker ziet het als een VE-kind vragend kijkt naar hem/haar. De pedagogisch medewerker kan het kind dan net dat beetje zelfvertrouwen geven met een knikje of een blik.

Conflicten

Kinderen kunnen wanneer ze de taal nog niet machtig zijn andere uitingsvormen hebben en manieren van contact maken. Een VE-kind kan bijvoorbeeld steeds een ander kind aantikken, wat dat andere kind vervelend vindt. De pedagogisch medewerker haakt hier dan op in door uit te leggen dat het andere kind dat niet fijn vindt en doet voor wat het bijvoorbeeld wel kan doen: de naam van het kindje zeggen, of meedoen met spelen en dat initiëren door iets van speelgoed te geven.

Professionele kwaliteit

De pedagogisch medewerkers houden elke dag de ontwikkeling van deze kinderen met een specifieke hulpvraag (evenals de andere kinderen) nauwgezet in de gaten. Als het nodig is passen zij de begeleiding aan. Zij kunnen hiervoor op steun rekenen van de coach. Pedagogisch medewerkers bespreken altijd met ouders eerlijk hoe de dag is gegaan en werken hierin samen met de ouder, want beiden willen immers het beste voor het kind.

Op de peuteropvang wordt ieder jong kind gevolgd op een systematische en methodische wijze met behulp van de methode UK & Puk, Kijk op ontwikkeling en Zicht op kinderen. Binnen UK & Puk wordt er geobserveerd, geregistreerd en geëvalueerd. Bij zorgen met betrekking tot ontwikkeling, gedrag en welbevinden van een kind heeft De Verbinding een protocol liggen wat te doen bij kinderen met een specifieke hulpvraag, namelijk *protocol kinderen met opvallend gedrag*.

De pedagogisch medewerkers kijken gericht naar wat een kind nodig heeft. Indien een kind meer uitdaging nodig lijkt te hebben dan de uitdaging die in het standaard aanbod zit, dan krijgt deze extra werkjes aangeboden. Dat zal dan niet ten koste gaan van andere kinderen.

3: Volgen van de ontwikkeling

Er wordt gebruik gemaakt van de kindvolgsystemen Uk & Puk, Kijk op ontwikkeling, 'Zicht op kinderen' en een handelingsplan.

Werkwijze

Een VE-kind komt in ieder geval minstens twee dagdelen, maar dit kunnen ook drie of vier dagdelen zijn, afhankelijk van de indicatie. Voornamelijk wordt er bij een VE-kind gewerkt vanuit Uk & Puk. Indien een kind op een bepaald ontwikkelingsgebied een 'min', 'onvoldoende' of 'rood' scoort bij Uk & Puk, dan krijgt deze vaker activiteiten op dit ontwikkelingsgebied aangeboden. Als een kind een 'plus', 'goed' of 'groen' scoort dan is voor de pedagogisch medewerker duidelijk dat er op dat gebied minder ontwikkelingsvragen liggen en hoeft op dat gebied niet elke keer aandacht te worden besteed in een activiteit.

Aandachtspunten liggen dus bij de ontwikkelingsgebieden waarop een VE-kind minder goed scoort. Bij het volgen van deze aandachtsgebieden kan er worden genoteerd wat precies het doel wordt waar de komende tijd aan wordt gewerkt. Tussentijds wordt genoteerd hoe het er voor staat. Na een bepaalde periode evalueren de pedagogisch medewerkers deze. Op die manier zijn de pedagogisch medewerkers doelgericht en bewust bezig met het stimuleren en volgen van de ontwikkeling.

Herhaling is hierbij ook goed. De hele week wordt één activiteit van Uk & Puk centraal gesteld. Aan het einde van de week zal de activiteit al meer bekend zijn dan aan het begin van de week. Kinderen die een VE-indicatie krijgen, zijn namelijk meerdere keren aanwezig op de groep. Zij hebben baat bij deze herhaling in het aanbod. De activiteit kan dan ook meerdere keren worden gescoord en daarin kan dan ook een ontwikkeling te zien zijn. Dit is zinvol, omdat de pedagogisch medewerkers dan bijvoorbeeld weten dat het kind vaak de eerste keer moet zien wat de bedoeling is, de tweede keer een "oja-moment" krijgt bijvoorbeeld en de derde keer het bijvoorbeeld voortouw neemt. Zo is het leerproces van een VE-kind meer inzichtelijk voor de pedagogisch medewerker.

Uk & Puk

Uk & Puk is een educatief, voorschools programma voor achterstandskinderen van nul tot vier jaar. Deze methode richt zich op alle ontwikkelingsgebieden (taal, rekenen, sociaal-emotionele ontwikkeling en motoriek) en voldoet daarmee aan de Wet ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie (Wet OKE). Uk & Puk is goed onderbouwd volgens de erkenningscommissie interventies van het Nederlands Jeugdinstituut, daarnaast sluit het aan op de kerndoelen van stichting leerplan ontwikkeling (SLO). Pedagogisch medewerkers die voornamelijk op een groep staan met nul tot vierjarigen worden geschoold door de cursus 'methodisch werken met Uk & Puk' aan Edukien. Op een VE-locatie werken te allen tijde pedagogisch medewerkers die deze cursus hebben gevolgd. In het locatie specifieke beleidsplan is terug te vinden welke pedagogisch medewerker welke cursus heeft gevolgd. De directie van De Verbinding en de schooldirecties hebben een cursus VVE-management voltooid.

Door middel van de methode Uk & Puk wordt er doelgericht gewerkt aan de brede ontwikkeling van kinderen van nul tot vier jaar, namelijk op het volgende:

- Sociaal emotionele ontwikkeling
- Motorische en zintuiglijke ontwikkeling: grof- en fijn motorische vaardigheden en zintuiglijke vaardigheden
- Taalontwikkeling: spraak- en taalvaardigheid
- Eerste rekenprikkel

Binnen Uk & Puk wordt thematisch gewerkt. Per thema staan ongeveer vier tot zes weken ingepland, afhankelijk van de overige thema's zoals Sinterklaas, Kerst, Pasen en eventueel de seizoenen. In de handleiding staan twaalf activiteiten voor verschillende doelgroepen uitgewerkt. Elke activiteit is beschreven volgens een vaste volgorde, organisatorisch, de activiteit (en interactievaardigheden) en doelen waaraan wordt gewerkt. Pedagogisch medewerkers maken vooraf een planning welke activiteit per week centraal staat, welke ontwikkelingsgebieden hierbij extra aandacht krijgen, welke woorden centraal staan en welke focuskinderen er zijn. Hierdoor grijpen pedagogisch medewerkers kansen en creëren ze kansen om te leren. De groepsruimte wordt ingericht aan de hand van het thema en ouders worden hierover ingelicht door middel van een brief op het mededelingenbord of in de tas. Ook kan de pedagogisch medewerker specifieke themagerichte informatie voor thuis meegeven. De middelen van de methode Uk & Puk waarvan er binnen De Verbinding gebruik wordt

gemaakt zijn: de pop Puk, de handleiding per thema, een knieboek en een kijkboek. Per thema zijn er drie kisten gemaakt met materialen die nodig zijn bij de uitvoering van de activiteiten. Elke locatie krijgt minimaal één kist per thema en rouleert zo. Er wordt zorg voor gedragen dat de kinderen per jaar steeds andere thema's van Uk & Puk aangeboden krijgen.

De pedagogisch medewerker observeert de kinderen en scoort de kinderen op het ontwikkelingsgebied wat centraal stond (en noteert bijzonderheden). Hierdoor ontstaat er een registratie hoe ver een kind is in zijn ontwikkeling, of het een ontwikkelingsvoorsprong of ontwikkelingsachterstand is. Het ontwikkelingsgebied waarop het kind uitvalt, zal vaker aan bod komen, zodat het kind gestimuleerd wordt in zijn ontwikkeling naar behoefte. De pedagogisch medewerker evalueert kort na elke activiteit.

Kijk op ontwikkeling

Kijk op ontwikkeling is een instrument voor het volgen en stimuleren van peuters van twee tot vier jaar. Het doel van dit instrument is vroeg signalering. Dit psychodiagnostische instrument is (nog) niet onderzocht door de Commissie Testaangelegenheden Nederland (COTAN) van het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP) op effectiviteit. Dit zegt echter niets over de kwaliteit van dit instrument.

Binnen dit instrument wordt er geobserveerd en geregistreerd op de volgende ontwikkelingsgebieden:

- Redzaamheid
- Sociaal-emotioneel: sociaal gedrag, welbevinden, zelfstandigheid, weerbaarheid, zelfvertrouwen, omgaan met veranderingen, omgaan met regels.
- Speel- en werkgedrag: nieuwsgierigheid, fantasie en creativiteit, concentratie, samenspel, speelkwaliteit, spel.
- Taalontwikkeling: taalbegrip, taalgebruik, durven spreken.
- Motoriek: plezier in bewegen, grove motoriek, fijne motoriek.

Bij dit instrument wordt er geobserveerd (stap 1), geregistreerd (stap 2) en vastgelegd in de observatielijst (stap 3). Bij stap 1 wordt er geobserveerd in de situatie of van een afstandje uit de situatie. Bij stap 2 maken de pedagogisch medewerkers tussentijdse notities over de ontwikkeling in een logboek of groepsboek. Bij stap 3 vullen de pedagogisch medewerkers de observatielijsten structureel in.

Binnen De Verbinding wordt Kijk op ontwikkeling iets anders ingezet dan bedoeld. De 1e observatie zou eigenlijk plaats vinden nadat het kind 2 jaar is geworden en dan twee keer per jaar (in januari en juli). Binnen De Verbinding is er voor gekozen om deze rondom de verjaardag van een kind in te vullen, namelijk rondom de eerste, tweede, derde en vierde verjaardag van een kind. Dat wil zeggen dat rondom het eerste levensjaar er veel nog niet in ontwikkeling is, omdat de lijst is gericht vanaf twee jarigen. Zo volgen pedagogisch medewerkers de ontwikkeling van de kinderen nauwgezet en is ook duidelijk op welke gebieden de kinderen extra gestimuleerd kunnen worden.

Pedagogisch medewerkers zijn zich hiervan bewust en gebruiken dit dan in het eerste jaar puur als houvast om elk ontwikkelingsgebied te observeren en hierbij stil te staan in de tienminutengesprekken. Deze observatielijst is per schooljaar 2018/2019 een werkdocument voor de pedagogisch medewerkers en de observatielijst vormt een basis, langs de methode Uk & Puk, bij de tienminutengesprekken van één tot en met drie jaar. De mentor vult deze lijsten in en overlegt samen met andere pedagogisch medewerkers over de ontwikkeling van het kind. De observatielijst die wordt ingezet voor de doorgaande leerlijn, wanneer een kind vier is, is: 'Zicht op kinderen'.

Zicht op kinderen

In samenwerking met Stichting voor Katholiek Onderwijs Sint-Oedenrode (SKOSO) heeft De Verbinding het instrument 'Zicht op kinderen' ontwikkeld. Dit is een overdrachtsinstrument om de doorgaande leerlijn te waarborgen, namelijk op de volgende punten:

- De doorgaande lijn in het beleid: in samenwerking en afstemming tussen (het kinderdagverblijf,) de peuteropvang en de basisschool.
- De overdracht van de gegevens van (het kinderdagverblijf en) de peuteropvang naar de basisschool.

Zo worden alle kinderen die opvang genieten bij De Verbinding op dezelfde wijze overgedragen aan de basisschool binnen SKOSO. Dit instrument bevat een handleiding 'Zicht op kinderen' en een overdrachtsformulier 'Zicht op kinderen'.

Dit instrument wordt gebruikt op de peuteropvang en bestaat uit een handleiding, een overdrachtsformulier, de warme overdracht en de warme overdracht 'plus'.

Bij de overdracht van kindinformatie zijn staan de volgende uitgangspunten centraal:

- De ontwikkelings- en leerbehoeften van het kind. Wat vraagt het kind? Welke benadering, aanpak, hulp en instructie heeft het nodig voor de ontwikkeling?
- Positieve aspecten. De positieve kenmerken van het kind (en ouder) worden benoemd, evenals specifieke interesses en vaardigheden. Wat hebben ouders gewaardeerd in het voorschoolse aanbod?
- Het gevolgde ontwikkel- en leerarrangement. Welke ontwikkelingen heeft het kind doorlopen op de ontwikkelingsgebieden. Welke thema's, inhouden en werkwijzen.
- Transactioneel referentiekader. Het kind is in ontwikkeling in wisselwerking met de omgeving (voorschoolse voorziening, opvoedingssituatie thuis en directe omgeving). Waarom heeft het kind de gesignaleerde ontwikkeling (vanuit de wisselwerking) en hoe bieden we dit kind de beste kansen?
- Systematisch en transparante overdracht. Welke instrumenten en methodieken zijn er gebruikt. Welke instanties zijn betrokken?
- Professioneel overdrachtsgesprek. Er worden dezelfde lijsten gebruikt voor de ontwikkelingsgebieden en karaktereigenschappen zodat men dezelfde taal gebruikt. Het kind wordt op een respectvolle manier besproken, over: vaardigheden, kennis, intrinsieke motivatie en persoon.

Overdrachtsformulier

Het overdrachtsformulier bestaat uit:

1. Algemene informatie over het kind
2. Wijze van overdracht
3. Ontwikkelingsgebieden/kindkenmerken:
 - a. Persoonlijkheid en gedrag
 - b. Omgaan met anderen
 - c. Zelfredzaamheid
 - d. Cognitieve ontwikkeling
 - e. Spraak- en taalontwikkeling / beginnende geletterdheid
 - f. Rekenontwikkeling / beginnende gecijferdheid
 - g. Grote- en fijne motoriek
 - h. Spelontwikkeling
4. Toelichting op ontwikkelingsgebieden/kindkenmerken
5. Interesse en voorkeur van het kind
6. Bijzonderheden die van belang zijn om te weten
7. VVE-programma en/of meertaligheid

Dit alles vormt een compleet beeld doordat alle betrokkenen een aandeel hebben:

- Ouders vullen 1 en 3 t/m 6 in.
- Pedagogisch medewerker vult 2 t/m 7 in.
- De leerkracht van de basisschool vult later ook 3 in en in een geval van warme overdracht 'plus' ook de intern begeleider.

Overdracht

Er zijn twee manieren van overdracht binnen het instrument 'Zicht op kinderen'. Namelijk een warme overdracht en een warme overdracht 'plus'.

Warme overdracht 'plus'

Dit gesprek vindt plaats tussen de pedagogisch medewerker, ouders, leerkracht en intern begeleider. Dit gesprek wordt ingezet bij VE-kinderen. Deze overdrachtsgesprekken duren twintig tot dertig minuten, waarbij de pedagogisch medewerker gespreksleider is. Vooraf wordt het doel aangestipt. De betrokkenen worden voorgesteld. Ouders krijgen de ruimte om eigen inbreng aan te geven evenals de pedagogisch medewerker. Er wordt gestart met positieve kenmerken. Het overdrachtsformulier wordt niet puntsgewijs doorlopen, maar de bijzonderheden worden besproken. Er kan altijd toelichting worden gevraagd. Vaardigheden, kennis, intrinsieke motivatie en persoon komen aanbod. De pedagogisch medewerker vertelt zo objectief mogelijk. De leerkracht en intern begeleider stellen voornamelijk open vragen ter verheldering. Ter afsluiting kunnen er kennismakingsmomenten worden ingepland en vanuit school kan er nog extra informatie worden gegeven.

Warme overdracht

Dit is een gesprek wat plaats zal vinden tussen de pedagogisch medewerker en de leerkracht van de betreffende groep waar het kind naar toe gaat. Dit gesprek heeft dezelfde stappen, maar dan zonder de ouders. Hierdoor kunnen meerdere kinderen gebundeld worden in één gesprek. Dit stemt de pedagogisch medewerker samen met de leerkrachten af.

Buitenschoolse opvang

Indien het kind naast de basisschool ook gebruik blijft maken van de opvang van De Verbinding, namelijk de buitenschoolse opvang, dan wordt de kopie die de pedagogisch medewerker heeft gemaakt voor het gesprek overgedragen naar de buitenschoolse opvang. Evenals het kind dossier met de gegevens. Hiervoor tekenen ouders expliciet voor toestemming. Zo wordt er een doorlopende ontwikkellijn gewaarborgd en hoeven de pedagogisch medewerkers niet opnieuw het wiel uit te vinden bij wat werkt voor het kind, maar hebben ze al achtergrondinformatie op basis van waaruit zij kunnen handelen.

Handelingsplan

Voor de VE-kinderen werken de pedagogisch medewerkers expliciet met een handelingsplan. Hierin staan kort en overzichtelijk de doelen die centraal staan bij dat betreffende VE-kind. Hier wordt aan gewerkt en na afloop van een thema wordt er geëvalueerd in hoeverre de doelen zijn behaald en worden nieuwe of dezelfde doelen opgesteld door de pedagogisch medewerker van de desbetreffende groep. De handelingsplannen worden door de VE-coach opgesteld, deze zijn gebaseerd op een half jaar. Na een half jaar worden deze geëvalueerd met de pedagogisch medewerker van de desbetreffende groep. Indien nodig tussendoor, namelijk indien een kind opvalt en er directe actie is vereist.

Overleg over de ontwikkeling en uitkomsten kind volgsystemen

Pedagogisch medewerkers hebben onderling overleg over de ontwikkeling van het kind. Namelijk rondom de verjaardag van een kind bij het invullen van de observatielijst 'Kijk op ontwikkeling' en als een kind vier is 'Zicht op kinderen', maar ook bij 'Uk & Puk' indien een kind hierin is opgevallen. De ontwikkeling wordt besproken met ouders bij het jaarlijkse tienminutengesprek, zie algemeen pedagogisch beleid 'oudercontacten' en 'tienminutengesprekken'. Bij het locatieoverleg heeft de pedagogisch medewerker de ruimte de ontwikkeling van de kinderen te bespreken met de directie. Het gaat hierbij om zaken die opvallen in de ontwikkeling. De mentor van het kind neemt in al die gesprekken het voortouw en verzamelt alle informatie rondom de ontwikkeling van het kind.

Door samen te sparren hebben pedagogisch medewerkers meerdere visies op de ontwikkeling van het kind en kunnen ze ook anders kijken naar het kind. Zo zijn beide pedagogisch medewerkers ook op de hoogte van wat er nog extra gestimuleerd kan worden in de ontwikkeling en handelen ze hierin hetzelfde.

Bij cursussen die worden gegeven binnen De Verbinding worden ook casussen besproken van kinderen waar pedagogisch medewerkers vragen over hebben. Hierdoor zijn er nog meer tips en visies, waardoor pedagogisch medewerkers meer handvatten hebben om mee aan de slag te gaan in de praktijk.

Voor VE-kinderen is er dus nog het handelingsplan. Deze wordt ingezet om doelgericht te werken aan kleine stapjes in de praktijk. Zo is er zicht op hoelang er geoefend is, wat het kind aan begeleiding vraagt en waar er extra op is ingestoken de afgelopen tijd. Zo zijn pedagogisch medewerkers verantwoord en volgens de methodische cyclus aan het werk met een VE-kind. Indien ze hier onvoldoende handvatten voor hebben of niet er uit komen kunnen ze de VE-coach voor ondersteuning in de praktijk of VE-coach inschakelen. Indien nodig kan de VE-coach gebruik maken van externe deskundigen, zoals een logopediste, orthopedagoog, kindfysiotherapeut of consultatiebureauarts.

Ouders hebben de primaire verantwoordelijkheid voor hun kind. Wanneer de ouders niets doen met het advies en geen verdere stappen ondernemen of toestemming geven tot, dient de VE-coach dit te alle tijden te respecteren. Hierop is een uitzondering: bij een vermoeden van kindermishandeling en/of huiselijk geweld wordt er gehandeld volgens het protocol kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag.

Consultatiebureau

Indien bij het geven van de VE-taaltutor ondersteuning en bij gesprekken met pedagogisch medewerkers blijkt dat een kind teveel achter blijft in zijn/haar ontwikkeling dan neemt de VE-coach contact op met de verpleegkundigen van het consultatiebureau. De lijstjes met hun zijn kort. Samen met de verpleegkundigen van het consultatiebureau wordt er dan een vervolgaanpak overlegd. Soms komt de vraag vanuit het consultatiebureau, dat de verpleegkundigen willen weten hoe het met een kind gaat. Indien nodig wordt er dan samen met hun een gesprek gevoerd met ouders.

4: Ouderbetrokkenheid

De pedagogisch medewerker gaat met ouders van een VE-kind hetzelfde om als met alle andere ouders, namelijk vanuit een open, eerlijke houding met respect voor diversiteit. Ze zijn betrokken bij de opvoeding en hebben respect voor de werkwijze en eventuele andere gebruiken en gewoonten.

Opvoedersband

Deze band tussen opvoeders (pedagogisch medewerkers en ouders) is belangrijk om het VE-beleid te laten slagen. Evenals de pedagogische relatie (tussen pedagogisch medewerker en VE-kind). Pedagogisch medewerkers investeren dan ook in deze band en nemen de tijd voor ouders om rustig en duidelijk alles te verwoorden en uit te leggen. Veelal zijn ouders van VE-kinderen niet oorspronkelijk afkomstig uit Nederland en is de taal soms een barrière. Hiervoor worden oplossingen gezocht, bijvoorbeeld in de spreektaal. De taal die met ouders wordt gesproken is Nederlands, indien nodig kan dit ook Engels zijn of indien een pedagogisch medewerker toevallig een andere taal beheerst die de ouder ook spreekt kan dat ook.

De pedagogisch medewerker heeft gesprekken met ouders van een VE-kind bij dagelijkse overdrachten, tienminutengesprekken, tussentijdse gesprekken en het gesprek voor de doorgaande leerlijn, zie ook het *algemeen pedagogisch beleidsplan*. Daarnaast zijn ze ook welkom op ouderavonden, krijgen de nieuwsbrief vanuit De Verbinding, etc. In het jaarlijkse tienminutengesprek is er ook ruimte voor wensen en kritiek, evenals tussentijds bij de dagelijkse overdracht. Het actuele thema is zichtbaar op het mededelingenbord, wie er werkt hangt op het roosterbord, etc.

Pedagogisch medewerkers stralen ook non-verbaal en verbaal warmte uit naar de ouder en het kind, zodat ouders zich welkom en thuis voelen op de locatie. De verschillende visies en gewoonten in opvoeding worden geaccepteerd en gerespecteerd. Gaandeweg maakt het VE-kind en daarmee ook de ouders steeds meer kennis met de Nederlandse cultuur en daarbij horende normen en waarden. Ze leren zich met hun eigen normen en waarden staande te houden in deze Nederlandse cultuur.

Adviserende rol

Pedagogisch medewerkers hebben een adviserende rol naar ouders toe. Zij adviseren ouders over de ontwikkeling, verzorging en opvoeding van hun VE-kind. Echter ouders hebben hierbij de eindverantwoordelijkheid voor hun kind en is het aan hun in hoeverre ze achter deze adviezen staan. Pedagogisch medewerkers en ouders hebben beiden het beste voor met het VE-kind. Ouders vanuit een dragende, primaire opvoedersrol en pedagogisch medewerkers vanuit een niet-dragende, professionele opvoedersrol.

De pedagogisch medewerkers proberen aan te sluiten door een doorgaande ontwikkelingslijn en informatie uit te wisselen en te overleggen met ouders. Het uitwisselen van informatie is ondersteunend voor ouders. Pedagogisch medewerkers zijn laagdrempelig beschikbaar voor ouders en kunnen ouders voorzien van tips en adviezen. Indien zij hier niet uitkomen is er de VE-coach beschikbaar. Die kan een verwijzende functie hebben. Ten aanzien van signalering van een taalontwikkelingsachterstand bij een kind worden de ouders intensief betrokken en hun wordt verzocht ondersteuning te bieden bij de extra begeleiding door de VE-taaltutor en/of pedagogisch medewerker.

Overdrachtsboekje

VE kinderen hebben (individuele) aandacht nodig en gerichte doelen waar samen met de ouders aan gewerkt moet worden. Bij deze doelgroep is het vaak moeilijk om met de ouders te communiceren, meestal vanwege een taalbarrière. Hierdoor kan de ouderbetrokkenheid laag zijn en kan het zijn dat ouders nauwelijks op de hoogte zijn van gerichte doelen, doordat zij het niet begrijpen.

Om de ouderbetrokkenheid te vergroten en ouders actief deel te laten nemen aan de (taal)ontwikkeling van hun kind, wordt er binnen De Verbinding een overdrachtsboekje gehanteerd. Deze staat zowel in het Nederlands als Engels beschreven. Het overdrachtsboekje is als volgt opgebouwd:

- Welkomstwoord en de beschrijving van het doel van het overdrachtsboekje
- Inleiding van een Uk & Puk thema
- Gerichte doelen voor het VE-kind
- Ruimte voor notities van de pedagogisch medewerkers en ouders (per dag of per week, zes pagina's)

- Oefeningen voor thuis
- Evaluatie van het thema
- Inleiding van het tweede thema van Uk & Puk, enzovoorts.

De pedagogisch medewerker start hiermee zodra het kind zich veilig voelt, gewend is aan het dagritme en de pedagogisch medewerker weet hoever het kind in zijn/haar taalontwikkeling is. De pedagogisch medewerker draagt zorg voor het aanvullen van nieuwe informatie vanuit het Uk & Puk thema en het actueel houden van de overdrachtsboekjes. De input vanuit de Uk & Puk thema's en het overdrachtsboekje zelf wordt door de VE-coach verzorgd.

De pedagogisch medewerker stelt doelen op voor het VE-kind en kan hier eventueel huiswerkopdrachten aan koppelen. Ook als de ouder niet terug kan schrijven, wordt dit overdrachtsboekje gehanteerd. Ouders kunnen dan toch zien wat de pedagogisch medewerker heeft geoefend en aan welke doelen er zijn gewerkt. Deze ouders kunnen ook mondeling worden betrokken aan de hand van het overdrachtsboekje en eventuele huiswerkopdrachten. Deze huiswerkopdrachten zijn alleen indien nodig van toepassing en individueel per situatie en kind afgestemd. Hierbij kan men denken aan als ouders de Nederlandse taal niet machtig zijn, om dan bijvoorbeeld afbeeldingen met woorden mee te geven of andere specifiek op het thema toegespitste werkbladen. De ouders van VE-kinderen worden verder op dezelfde wijze betrokken bij de groep als ouders van reguliere kinderen, zie *algemeen pedagogisch beleidsplan*, 'verbinden met ouder(s)/verzorgers'.

Het succes van de groei in ontwikkeling is mede afhankelijk van de wijze waarop het VE-kind in de thuissituatie wordt ondersteund. Als ouders betrokken zijn bevordert dit het leerproces van hun VE-kind. Door dit praktische overdrachtsboekje worden ouders gestimuleerd om ook thuis aan de slag te gaan met hun VE-kind op een laagdrempelige wijze. Na ieder thema van Uk & Puk evalueren de pedagogisch medewerkers de vooraf opgesteld doelen en vullen ouders het evaluatieformulier in. Zo kunnen ouders ook aangeven hoe ze het oefenen thuis ervaren en waar zij nog concreet hulp bij nodig hebben.

Klasbord

Op de groep maakt men foto's die men in een collage per dag of week plaatst. Hierdoor krijgen ouders inzicht in het thema en wat er die dag allemaal is gedaan. Ouders kunnen samen met hun kind naar de foto's kijken en woorden benoemen van wat ze op de foto zien. Hierdoor worden ouders meer betrokken bij wat hun kind in de opvang allemaal doet. De kinderen kunnen met ouders ook delen wat ze hebben meegemaakt door bijvoorbeeld te wijzen.

VE-taaltutor

Indien de VE-taaltutor betrokken is bij het VE-kind is dat altijd eerst in overleg met de ouders van het VE-kind overeengestemd. Zij tekenen schriftelijk voor toestemming dat de VE-taaltutor hun kind komt stimuleren in de taalontwikkeling. De taaltutor heeft ook input in het overdrachtsboekje en stelt eventueel nog een extra handelingsplan op. De woordenschat wordt hierin extra belicht en ouders krijgen huiswerk met betrekking tot de geoefende woorden om thuis ook hun VE-kind te kunnen stimuleren. De taaltutor evalueert dit extra handelingsplan samen met ouders door samen een evaluatieformulier in te vullen. Zo kunnen ouders ook aangeven hoe ze het oefenen thuis ervaren en waar zij nog concreet hulp bij nodig hebben. Doordat dit dezelfde persoon is als de VE-coach zijn de ouders al enigszins bekend met dit gezicht en is er eerder een vertrouwensrelatie opgebouwd.

Oudercommissie

De rol van de oudercommissie kan ook belangrijk zijn op VE-locaties. Zij kunnen extra adviezen uitbrengen omtrent de kwaliteit op deze groepen om deze te waarborgen voor de VE-kinderen en zij behartigen ook de belangen van ouders van een VE-kind. Zie voor meer informatie *het algemeen pedagogisch beleid* en de *reglementen voor de oudercommissie* na te lezen per locatie.

5: Een ontwikkelingsgerichte ruimte

Op de VE-locatie wordt veelal gebruik gemaakt van de groepsruimte waar de kinderen al gebruik van maken. Zo is het een veilige en vertrouwde omgeving waarbinnen een VE-kind de kans krijgt om te leren. In die ruimte zijn er materialen passend bij de ontwikkeling. Door deze uitdagende materialen en verschillende hoeken met een duidelijke functie, komen kinderen tot ontdekken en kunnen ze van elkaar imiteren wat ze er allemaal mogelijk is met de materialen en hoe je hiermee omgaat.

Zo kan er bijvoorbeeld voor VE-kinderen specifiek een boerderij aanwezig zijn met diertjes. Zo kan er spelenderwijs geoefend worden met hoe de dieren heten en welke geluiden de dieren maken. Ook kunnen er verkleedkleden aanwezig zijn, waarmee een kind als het ware in een andere rol stapt. In het keukentje zijn keukenmaterialen aanwezig en kunnen de kinderen aan een tafeltje zitten. Zo'n setting nodigt uit tot onderlinge interactie. Er is een autogarage met auto's waaraan kinderen bijvoorbeeld kunnen ervaren dat de auto's botsen en dat je op elkaar kan wachten als er bijvoorbeeld al een auto in 'de lift' zit. Ook zijn er poppen met toebehoren aanwezig, zodat kinderen ook kunnen verzorgen. Ze kunnen dan een pop spelenderwijs 'eten geven', of laten slapen of in bad doen. Slapen en in bad gaan zijn alledaagse verzorgingsmomenten die ze zelf ook hebben, dat is dan heel herkenbaar voor een VE-kind.

Er is een bouwtafel waaraan de kinderen kunnen bouwen, met bijvoorbeeld lego duplo. Dan kan er bijvoorbeeld een huis worden nagebouwd. Ook kan het zijn dat er bijvoorbeeld een treinbaan wordt gemaakt. Op een bankje kunnen de kinderen zich terugtrekken en even rustig een boekje lezen of kijken naar de andere kinderen. Aan tafel is er ruimte om te eten, maar ook om te knutselen. De kring vindt op een vaste plek plaats in de ruimte. Deze verschillende plekken en gecreëerde hoeken zorgen voor voldoende variatie tussen rust en actie.

De buitenruimte bevat voldoende materialen om mee te spelen. Bijvoorbeeld een fiets, maar ook aan een step, een wipwap, eventueel een huisje, een skippybal, een voetbal, en ga zo maar door. Op iedere groep geldt dat ze in de buitenspeelruimte lekker mogen rennen en bewegen. In de binnenruimte is er gelegenheid voor rustige beweegactiviteiten en in de buitenruimte daarentegen kan lekker worden uitgeraasd.

Doordat de pedagogisch medewerkers aan de hand van Uk & Puk werken is de inrichting van de ruimte altijd thematisch, heeft de ruimte een heldere speel- en leeromgeving en zijn er actuele boekjes omtrent het thema zichtbaar aanwezig.

De pedagogisch medewerker kan extra materialen nodig hebben op een VE-locatie, ter ondersteuning. Bijvoorbeeld duidelijke voorwerpen en/of boekjes met afbeeldingen die worden ingezet om woordjes te leren. Deze worden ingezet daar waar nodig. Bij de start van een kind krijgt een kind de tijd om te wennen. Er wordt gedurende die periode ook gekeken waar een kind om vraagt en wat het bijvoorbeeld nog aan materialen nodig heeft.

6: Overgang naar vroegschoolse educatie

Binnen De Verbinding wordt er gebruik gemaakt van het overdrachtsinstrument 'Zicht op kinderen', zie ook [Zicht op kinderen](#). Via dit instrument worden de kinderen op een duidelijke, eenduidige wijze overgedragen naar school, met toestemming van ouders. De VE-coach kan hierin ook nog een betekenisvolle rol hebben, door overkoepelend in gesprek te gaan met een contactpersoon van SKOSO over de vroegschoolse zaken. Zo is er zoveel mogelijk één lijn binnen het VE-beleid.

Zo zit elke VE-locatie binnen een school en zijn de lijntjes kort met de kleuterklassen. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van elkaars materialen, maar ook van elkaars kennis. De pedagogisch medewerker kan altijd een kort overleg moment inplannen met de juffrouw van de kleuterklas of bepaald ontwikkelingsmateriaal lenen.

Indien er sprake is van een VE-kind zal de warme overdracht 'plus' in werking treden, zo zijn ouders al betrokken bij de start op de basisschool, zie [warme overdracht plus](#).

Doorgaande leerlijn, samenwerking en onderzoek

Binnen gemeente Meierijstad heeft De Verbinding veelal locaties binnen basisscholen. Hierdoor zijn de lijntjes kort en is er veel samenwerking. Er is op elke locatie binnen een basisschool een terugkerend *peuter-kleuter overleg*. Dat wil zeggen dat de pedagogisch medewerkers en leerkrachten van groep één samen in overleg gaan om kennis van elkaars werk te nemen, maar ook om werkwijzen, processen en procedures op elkaar af te stemmen. Pedagogisch medewerkers werken zo samen met de leerkrachten van groep één aan een doorgaande leerlijn. Er zijn vaste momenten waarop de peuters deelnemen aan een activiteit in groep één, zodat de peuters al spelenderwijs kennis maken met groep één. Binnen de locaties in basisscholen is veel samenwerking onderling en wordt daar op eigen wijze invulling aan gegeven per locatie. Zie hiervoor [het locatie specifieke beleid](#).

Samen met de basisscholen binnen gemeente Meierijstad heeft De Verbinding een kindvolgsysteem 'Zicht op kinderen' ontwikkeld. De intentie hiervan is om steeds meer gezamenlijk beleid te voeren en hierin steeds te kunnen verbeteren, maar ook om onnodige zorgkosten en doorverwijzingen te voorkomen. Door het methodisch volgen van de kinderen, het juist opleiden van de pedagogisch medewerkers en het samenwerken met betrokken instanties wordt de doorgaande leerlijn vormgegeven.

De samenwerking met andere organisaties

Voor de ontwikkeling van het kind is het belangrijk dat er een doorgaande leerlijn is vanuit de kinderopvang en peuteropvang naar de kleuterklassen van de basisscholen, maar ook een korte lijn vanuit de basisscholen naar de buitenschoolse opvang. Binnen de locaties waar deze in één gebouw zitten is er een samenwerking. Zie hiervoor [de locatie specifieke beleidsplannen](#).

Binnen De Verbinding hebben de pedagogisch medewerkers een adviserende rol. Zo kan het advies logopedie of fysiotherapie betreffen. Via de huisarts of het consultatiebureau kunnen ouders daarnaar doorverwezen worden. Voorop staat dat deze adviezen ten goede komen aan de ontwikkeling van het kind en dat wil niet zeggen dat er geen goede opvoeding zou zijn.

Het management binnen De Verbinding heeft ook contacten met andere partijen. Deze worden geconsulteerd na schriftelijke toestemming van ouder, want zij blijven eindverantwoordelijk:

- Via *integrale vroeghulp (van MEE)* kan het zijn dat de kinderen worden aangemeld voor kinderopvang. De intake is dan verder zoals gebruikelijk. Het kan echter ook zo zijn dat de kinderen al opvang genieten binnen De Verbinding en dat ze willen komen observeren, dat kan alleen met toestemming van ouders.
- Het *consultatiebureau (oftewel de GGD)* kunnen ouders adviezen geven. Het kan zo zijn dat pedagogisch medewerkers dingen vinden opvallen, of het management, en willen bespreken met het consultatiebureau in het belang van het kind, dat kan alleen met toestemming van ouders.
- *Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)* geeft laagdrempelig advies aan ouders en eventueel ook aan pedagogisch medewerkers. Gaat het specifiek om een kind wat in de opvang zit, dan kan dat alleen met toestemming van ouders.
- Contactpersoon *bij jeugdbeleid van de gemeente Meierijstad*, Liset van den Berg. Zij kan, doordat ze wat hogerop zit meer bereiken in korte tijd. Om snel te schakelen en de lijnen uit te kunnen zetten

kan ook contact op worden genomen met haar door het management, mits ouders toestemming geven.

- Contactpersoon *VVE coördinator*, Mieke Vork. Zij heeft oog voor de doorgaande lijn, maar ook voor de specifiek voor- en vroegschoolse educatie.

Zorg- en adviesteam

Het zorg- en adviesteam (ZAT) is een zorgstructuur voor kinderen van 0-18 jaar die zich ten doel stelt een goede en effectieve samenwerking te realiseren tussen de zorg en de professionals in het onderwijs, voorschoolse voorzieningen en andere professionals die met kinderen en jongeren werken.

Als er sprake is van een zorgkind, dan kan dit worden ingebracht in het ZAT. Hierover zal altijd eerst overleg met de ouders zijn.

Gemeente

De VE-locaties maken onderdeel uit van de geregistreerde kinderdagverblijven en peuteropvang groepen van De Verbinding en van de gemeente Meierijstad. Deze locaties zijn met name in Sint-Oedenrode en omstreken gelegen.

Middels de subsidierelatie voor zowel het peuteropvang als ook het VE-aanbod, is er sprake van een intensieve samenwerking tussen Gemeente en De Verbinding. Daarnaast is de intensieve samenwerking ook gebaseerd op een gedeelde maatschappelijke verantwoordelijkheid van beide organisaties. Binnen De Verbinding moet er worden voldaan aan de wet- en regelgeving Kinderopvang. De gemeente Meierijstad heeft een toezichthoudende taak ten aanzien van de omvang, de kwaliteit en het functioneren van de VE-locaties. De gemeente Meierijstad heeft het toezicht op de kwaliteit gedelegeerd aan de Gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD). Jaarlijks worden de VE-locaties geïnspecteerd. Het inspectierapport is openbaar (zie www.deverbinding-sintoedenrode.nl). Indien tekortkomingen worden geconstateerd, heeft de gemeente Meierijstad een handhavende verantwoordelijkheid.

7: VE-kwaliteit waarborgen

Om de VE-kwaliteit te waarborgen op de groepen is er een VE-taaltutor, VE-coach en VE-coach aangesteld, wordt er gewerkt met een opleidingsplan en zijn er bepaalde overlegstructuren.

VE-coach en VE-taaltutor

Eventuele extra ondersteuning in het begeleiden van een kind wordt gevoerd door de VE-taaltutor en de VE-coach en VE-coach. Bij De Verbinding is dit één persoon, namelijk Lindy Hooijmaijers.

VE-taaltutor

Zie voor werkwijze met betrekking tot de VE-taaltutor, [taalontwikkelingsstimulering door inzet van de VE-taaltutor](#) en [VE-taaltutor](#).

VE-coach

Bij specifieke vragen omtrent VE-kinderen kan de VE-coach bijdragen aan het komen tot het antwoord in de vorm van praktische handvatten. Ze kan de pedagogisch medewerker komen observeren in de praktijk en net die tips geven waardoor de pedagogisch medewerker groeit in het bieden van pedagogische kwaliteit. De VE-coach draagt zorg ervoor dat het VE-beleid ook daadwerkelijk praktisch wordt gedragen door de pedagogisch medewerkers.

De VE-coach heeft binnen De Verbinding intakes met ouders van VE-kinderen. Zij is laagdrempelig beschikbaar voor deze ouders en zal bijspringen bij kleine vragen in de startende fase van een VE-kind. De VE-coach draagt zorg voor de juiste inhoud en het verspreiden van het overdrachtsboekje naar VE-locaties.

De VE-coach werkt nauw samen met de pedagogisch medewerkers. Bij opvallend gedrag en opvallende zaken in de ontwikkeling van het (VE-)kind kan haar hulp worden ingeroepen. Zij observeert individueel of groepsgericht. Ook dus indien een kind nog geen VE-indicatie heeft, maar de pedagogisch medewerkers vermoeden dat dit wel noodzakelijk is voor de verdere ontwikkeling van het kind. De VE-coach adviseert pedagogisch medewerkers met betrekking tot de ontwikkeling. Ook biedt de VE-coach motivatie bij de aanpak hierin. Het welbevinden van het VE-kind blijft hierbij het uitgangspunt, dat staat voorop.

Bij opvallend gedrag en een ontwikkelingsachterstand kan de VE-coach in overleg met ouders een handelingsplan opstellen op basis van eerdere observaties. Deze licht ze toe in een gesprek. De VE-coach communiceert open en eerlijk, ze motiveert tot hulp, verwijst eventueel door en koppelt eventuele informatie terug. De informatie die ouders haar vertellen is vertrouwelijk en hier gaat ze zorgvuldig mee om. Indien de pedagogisch medewerker hiervan wel op de hoogte dient te zijn dan wordt dat ook besproken met de ouders.

De VE-coach heeft de lijntjes met de pedagogisch medewerker, de ouders en externe organisaties en onderhoudt deze. Hierdoor heeft zij een helicopterview met betrekking tot de hulpverlening bij het VE-kind. De VE-coach onderhoudt contacten met externe organisaties, waarbij er informatie kan worden uitgewisseld, een doorverwijzing wordt besproken en een terugkoppeling wordt gegeven.

Opleidingsplan

Ook op een VE-locatie van de Verbinding hecht de directie veel waarde aan goed personeel. Goed in de zin van opleiding en ervaring, maar ook goed in de zin van enthousiast en gemotiveerd. Ouders mogen verwachten dat hun kinderen op een deskundige en vriendelijke wijze worden begeleid.

Binnen De Verbinding draagt de directie zorg dat personeel werkzaam op de VE-locaties voldoen aan alle eisen vanuit de Wet Kinderopvang en de wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang (IKK).

Om de kinderen de juiste taal bij te kunnen brengen dienen de pedagogisch medewerkers een bepaald niveau te hebben op het gebied van taal. De pedagogisch medewerkers op een VE-locatie beheersen taalniveau 3F. Daarnaast hebben de pedagogisch medewerkers die op een VE-locatie werken de cursus 'Methodisch werken met Uk & Puk' welke bijdraagt aan het kwalitatief werken met Uk & Puk, evenals de cursus 'oog voor interactie', welke bijdraagt aan de pedagogische kwaliteit op de groep.

Om de kwaliteit op de VE-groepen te waarborgen wordt er jaarlijks geëvalueerd door de directie. De pedagogisch medewerkers dienen voldoende kennis en vaardigheden te blijven behouden om de pedagogische kwaliteit te kunnen blijven waarborgen. Dit wordt jaarlijks, indien nodig, bijgesteld. Dit is terug

te vinden in het opleidingsplan VVE. Er is per 1 september 2018 een VE-coach aangesteld. Deze VE-coach waarborgt de kwaliteit op de groepen door onder andere pedagogisch medewerkers te coachen VE-beleid van De Verbinding

Overlegstructuren

Vanuit De Verbinding zijn er verschillende vormen van overleg om de pedagogische kwaliteit te waarborgen op de groepen.

Locatieoverleg

Maandelijks is er een groepsoverleg, oftewel locatieoverleg, met de directie. De directie voert deze overleggen apart per groep. Dat wil zeggen op één locatie afzonderlijk met de peuteropvang. Hierin zal één afgevaardigde van de groep deel nemen aan het overleg. De pedagogisch medewerkers stemmen onderling af wie dit is. De pedagogisch medewerker die deelneemt, draagt zorg voor het overbrengen van de belangrijke aandachtspunten en vaste agendapunten aan de andere pedagogisch medewerkers.

In dit overleg zijn er vaste agendapunten, zoals: het algemene beleid van De Verbinding, het locatie specifieke beleid van, de protocollen, de meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld, het gezondheids- en veiligheidsbeleid en algemene vragen of opmerkingen met betrekking tot het werk op de groep en de specifieke ontwikkeling van kinderen die opvallen. Iedere keer zal er gekeken worden hoe het er nu voor staat en welke veranderingen er zijn met betrekking tot deze punten. Daarnaast kunnen er in dit gesprek punten besproken worden over algemene zaken die spelen bij directie of pedagogisch medewerkers. Dit groepsoverleg vindt plaats op de groep.

Overleg directie met VE-coach en VE-taaltutor

Om de lijntjes kort te hebben zit de directie regelmatig met de VE-coach en VE-taaltutor om tafel.

Daarnaast zijn er nog andere overlevormen:

- Overleg directie met directie basisscholen
- Regionaal overleg kinderopvang.
- Gemeentelijk VVE-overleg.
- Deelname VZAT-overleg (Vroeg, Zorg- Advies Team)

6: Overig

De overige punten zoals het actueel houden van het VE-beleid en de gebruikte bronnen komen hier aan bod.

Actualiseren VE-beleid

Het VE-beleid dient te allen tijde actueel te zijn. Indien er omstandigheden zijn veranderd of inzichten in onderwerpen zijn veranderd, dan wordt dit aangepast in het VE-beleid. Het document is dan ook nooit af.

Geraadpleegde bronnen

- Duerings, J. & Linden, B. van der. (2011). *Op woordenjacht: Creatief en effectief werken aan woordenschatuitbreiding*. Apeldoorn: Garant.
- Feldman, R. S. (2009). *Ontwikkelingspsychologie: 4^e editie*. Amsterdam: Pearson Education Benelux.
- Strik, A. & Schoemaker J. (2016). *Interactievaardigheden: Een kind volgende benadering*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.